

му започва два-три месеца по-рано – набавяне на кожи и правене на костюми, купуване и наемане на големи звънци и тюмбелеци. Някога в Мехомия имало шест махали, всяка от които се представя със своя маскарадна дружина в карнавала на града. Участниците, облечени в овчи и кози кожи, накичени със звънци, с високи чучулки на главата, се наричат *бабуджере (чауши, старци)*. Маскарадните групи се събирали в махалите откъдето по определен ред отивали на градския мегдан. Във всяка дружина най-напред вървят тъпаните и зурните, следват *огледвачи и пазачи*. Основната група *старци* се води от *главатар*, следван от трима *войводи*, шестима *чауши*. Накрая се движат *смешници, танцувачи, мечкари с мечки, гледачки, катунари, калайджии* и др. На градския мегдан дружината спира. Игрят се *хора*, съпровождани от зурнаджийска музика [Радушин, 1981:44].

Според наши наблюдения разложките новогодишни маскарадни игри са жива и днес практика, част от която са зурнаджийските формации. Могат да се посочат различни иновации в структурата на обряда: включване на традиционната карнавална обредност в различни прояви на фолклоризма (фестивали в България и чужбина, художествена самодейност, фолклорни събори, медийно представяне); включване на жени в този традиционен мъжки обред; активно участие на ромите от махалата в организирана самостоятелна маскарадна дружина.

Разложкият карнавал днес продължава да е сред най-значимите градски празници и според местното население зурнаджийската музика е неотменна част от този обичай на *Нова година*. Твърди се, че има неписано правило всеки квартал да започва подготовката за празника колкото се може по-рано и по-шумно – със зурни, тъпани и звънци. Няколко дни преди *Нова година* участниците в карнавала започват “да репетира” по махали, като представят костюмите си и играят *хора* по улиците и на площада [С.В.,с. 36-37]. Същинският обред се прави на 1 януари сутринта. В първите часове на новогодишния ден *старците* обличат изпраните и разресани кожи и рано сутринта се събират в центъра на квартала. Начело със зурни и тъпани отиват в дома на първия *чауш* (водач на маскарадната дружина, избран от останалите след като няколко години е участвал в обряда и притежава следните качества: да е над 15-16 годишен, да е висок, здрав, с най-хубави кожи и звънци, за да представи по най-достоеен начин квартала). Той има ангажимент да посрещне и нахрани дружината и отговаря за плащане на музикантите. След гощавката маскарадната група се отправя към центъра на града, където се събират дружините на шестте градски квартали. Според местни организатори на културния живот подготовката, шествията и градският празник са спонтанни, не се инспирират и контролират от държавни и обществени организации. Градското читалище само помага: уточнява излизането по квартали, осъществява контакт с органите на реда, при нужда осигурява елементи за костюмите.

На градския площад се представят игрите на различните маскарадни дружини. Според нашите информатори в съвременния маскарад главна роля играят *чаушите* – момчета и млади мъже, неходили в казарма, които са облечени в кози кожи с чучулки на главата. Без музика те правят кръг, в който първият *чауш* влиза заедно със *старейшината* (възрастен мъж, облечен в стара разложка носия с ямурлук и житен сноп в ръка). *Чаушите* скачат, въртят се и звънят с окачените по тях хлопки. Следва включване на зурнаджиите, около които преоблечени като *моми* и *ергени* играят *хоро*. *Чаушите* обикалят *хорото* и го охраняват [К.Х.,с. 41-43].

От 1968 г. маскарадни игри със зурнаджийска музика се организират и в ромската